Röda rummet

- funderingsfrågor, högläsning och reflektion, skrivuppgift.

Ämne: Svenska, SVA, SFI
Årskurs: 7-9, Gym, Vux,
Lektionstyp: Reflektion och diskussion, högläsning, skrivövning
Lektionsåtgång: 2-5

Introduktion

Röda rummet kom ut första gången 1879 och den utspelar sig i Stockholm.
Vad vet eleverna om den tiden? Ta reda på lite mer om hur folk levde då och hur det såg ut i Stockholm.
Använd böcker i historia och statistik.

Mina drömmars stad av Per Anders Fogelström som utspelar sig i Stockholm 1860-1880 finns också som lättläst. Om man vill kan man läsa den innan man läser Röda rummet.

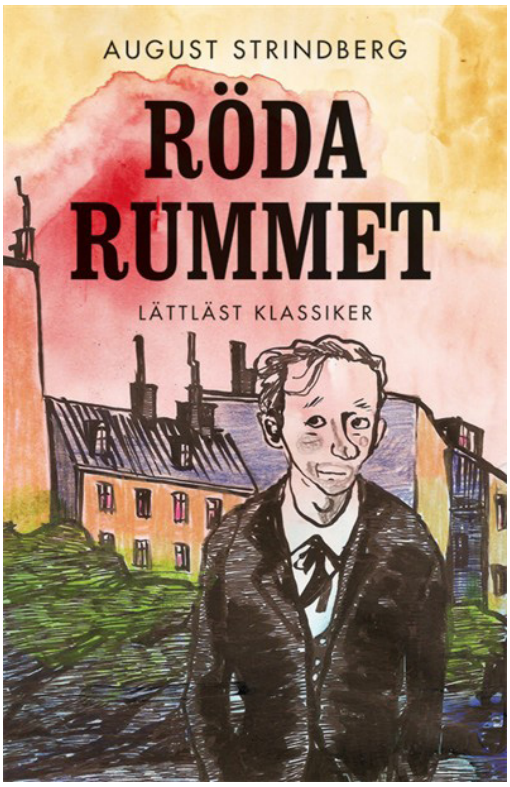

Funderingsfrågor

Frågorna kan användas som en kontroll av att man har förstått det man läst. För många frågor kan störa läsningen, en del frågor passar bra ensamma som en mer fördjupande uppgift.
Använd dem efter eget huvud och lust.

Stockholm från ovan, sidorna 9-19

Varför har Arvid sagt upp sig?

Bröderna Falk, sidorna 23-31

Beskriv de båda bröderna Arvid och Nicolaus. På vilka sätt är de olika?
Tror du att Nicolaus lurar Arvid?

MTM:s skolwebb
mtm.se/skola

Konstnärerna, sidorna 33-41
Man måste känna rätt personer
för att kunna ta sig fram i livet,
ha de rätta kontakterna.

Håller du med Lundell? Stämmer det? På vilka sätt stämmer det inte?

Dåligt rykte, sidorna 45-50
Varför blir Nicolaus arg?
Vilket yrke hade Nicolaus helst velat ha?

Hos förläggaren, sidorna 51-56
Varför skickar Arvid tillbaka pappren till Smith tror du?

Selléns tavla, sidorna 57-60
Vad tycker Sellén om Arvid?

Guldklockan, sidorna 61-62
Skulle du ha gjort som Arvid och pantsatt en sak för att ge pengar till en vän?

Röda rummet, sidorna 63-68
Varför tycker Arvid om att vara med de andra männen i Röda rummet?

I riksdagen, sidorna 69-72
Vad är skillnaden mellan Sven Svensson och de andra politikerna?

Mästerverket, sidorna 73-75
Vad tycker tidningen Gråkappan om Selléns tavla?

Lyckliga människor, sidorna 77-82
Vad gör människorna lyckliga i det här kapitlet?

Giriga människor, sidorna 85-88
Varför är Arvid inte omtyckt?

Olycklig och besviken, sidorna 89-94
den fattige måste svika det han tror på

Vad menar Ygberg med det? Håller du med honom?

I Vita Bergen, sidorna 95-103
Varför kommer kvinnorna på besök hos familjerna i Vita Bergen?

Oväntat besök, sidorna 105-110
Lagen är skapad av skojare som vill ha makt.

Vad tror du att Arvid menar med det?
Varför kommer ingen präst att begrava Struves dotter?

Begravning, sidorna 111-122
Vad får vi reda på om Borg i det här kapitlet?
Har du träffat någon som liknar honom?

Bistra tider, sidorna 125-129
Varför vill Borg låna ut pengar till Arvid tror du?

Under kristallkronan, sidorna 131-133
Varför trivs inte Arvid på middagen hos sin bror?

Sverige finns inte, sidorna 135-139
Det står att sekreteraren gäspade och tog upp en tidning när Olle skulle tala.
Kan du komma på fler sätt som en publik kan göra för att visa att den inte tänker lyssna på den som ska tala?

Beda, sidorna 141-146
Varför tycker Sellén synd om Arvid?

Bedragen och olycklig, sidorna 147-155
Hur mår Arvid? Trivs han ihop med skandaljournalisterna? Varför? Varför inte?
Ta reda på: Har redaktören rätt när han säger att han får slå budpojken?

Breven från Nämdö, sidorna 157-159
Hur har Arvid förändrats ute på Nämdö?

Arvids nya liv, sidorna 161-163
Kan man säga att Arvid lever ett dubbelliv tycker du?

Från andra sidan graven, sidorna 165-170
Varför blir Arvid arg på Sellén?

Ett år senare, sidorna 171-176
Jämför Arvids liv nu med hur det var i början av boken. Vad har förändrats? Finns det något som inte har förändrats?

Högläsning ur originaltexten med uppgifter

Till högläsningsförslagen har vi utgått ifrån Röda rummet utgiven i serien August Strindbergs
samlade verk nationalupplaga utgiven av Stockholms universitet i samarbete med Statens kulturråd och Norstedts Förlag 1981.

Bokens inledning

Läs kapitel Stockholm från ovan. Läs sedan högt ur originaltexten från *Det var en afton* till och med – *både sant och sagor*., sidorna 7-9.

Prata om vad Strindberg lyfter fram i texten, vad handlar den om för växter, varelser, stadsdelar och byggnader? Södermalm är idag en välbärgad stadsdel i Stockholm. Hur var det när texten skrevs?

Vad får vi reda på om huvudpersonen Arvid Falk i det här avsnittet?

Vad ger hela beskrivningen för stämning? Vad spelar det för roll att det är vår?

Skrivövning

Ta en plats du känner till väl och gör på samma sätt som Strindberg. Skriv inledningen till en roman. Beskriv platsen, beskriv vindens väg och låt en person komma till platsen.

Vita Bergen

Läs kapitlet I Vita Bergen. Läs sedan högt ut originaltexten från F*alk som med mycket intresse* till och med – *Kör till Hasselbacken!,* sidorna 172-175

Vad är det som händer i avsnittet? Skulle något sådant kunna hända idag?
Ta reda på mer om kvinnor ur de övre klasserna som arbetade med välgörenhet.

Diskutera: Vad är bra med välgörenhet? Vad kan vara dåligt med välgörenhet?

Borgs brev i slutet

Läs kapitlet Ett år senare. Läs sedan högt ur originaltexten från *Ja Falk!* till och med *Du skall snart höra av mig igen!* H.B. , sidorna 287-289.

Borg berättar om Arvids liv så som det är nu. Diskutera hur det har gått för Arvid, kan Borg ha rätt i att han försöker hålla politiken ifrån sig? Borg tror inte att det kommer att hålla, vad tror ni om det?

Formmässigt är det Borg som tar över berättelsen mot slutet. Det är ett sätt att berätta hur det gick, att få ett slut på berättelsen, men också markera att Arvid själv kanske inte längre har lika stor kontroll över sitt liv.

Skrivövning

Välj tre olika personer som känner dig.
Låtsas att du är dem, en i taget, och låt dem berätta om dig lite kort.

alternativt

Välj en känd person.
Välj tre personer som känner den personen.
Det kan vara kändisens mamma, partner, arbetskamrat, bästa vän, fiende eller konkurrent eller ett fan.

Låtsas vara dem, en i taget, och berätta lite kort om den kända personen.

Prata om: Vad händer när man byter perspektiv? Vad berättar man om?
Är det någon skillnad mellan vilka ord man använder?

utdrag ur Röda rummet - LL-förlaget

Stockholm från ovan

Det var en afton i början av maj.
Våren hade kommit till Stockholm.
Högt uppe på Södermalm låg Mosebacke,
med restaurang och teater.
Där fanns en liten trädgård,
som fortfarande var stängd för vintern.
Gråsparvar flög omkring
och samlade skräp till sina bon.
Snödropparna hade tagit sig upp
genom täcket av löv,
snart var det krokusens tur.

Utsikten från Mosebacke var fantastisk.
Det gick att se hela Stockholm.
I väster lyste solen röd över Liljeholmen.
Långt österut låg havet
och därifrån kom vinden.
Den blåste över Vaxholm,
förbi fästningen och Sjötullen,
gick in bakom Hästholmen och ut igen.

utdrag ur Röda rummet - LL-förlaget

Vinden fortsatte och kom in i Danviken,
gick emot Stadsgårdens kaj,
for uppför Mosebacke, in i trädgården
och slog emot en husvägg.
I samma ögonblick öppnade en piga
ett fönster i väggen.
Ut kom en förfärlig lukt av matos och öl.

En ung man steg ut i trädgården,
han kom från verandan.
Han var enkelt men fint klädd.
Mannen hette Arvid Falk
och var tjugotre år.
Han hade suttit i salen
i den mörka källaren och ätit.
Nu tittade han ut mot havet.
Han knäppte upp rocken,
ställde sig mot vinden
och tog några djupa andetag.

Arvid gick fram till staketet
och såg ner på den bullrande staden.
Han såg lyftkranarna som lastade båtarna
i Stadsgårdshamnen.
Han hörde slussvakterna blåsa
i sina visselpipor. Det rök från ångbåtarna,
segel och flaggor fladdrade ute på vattnet,
måsarna skrek. Fiskförsäljarna vid Slussen
ropade och stojade. Vagnar som drogs av hästar
skramlade fram på ojämna gator.

Arvid fylldes av kraft
när han såg och hörde allt detta.
Han kände sig stark och bestämd.

Han knöt handen och lyfte den,
som om han ville hota staden, slåss med den.
Men så började klockan slå sju i Katarina kyrka,
och sedan i Mariakyrkan,
Storkyrkan och Tyska kyrkan.
Ljudet från klockorna fyllde luften.
Sedan tystnade klockorna,
den ena efter den andra, utom en.
Den hade en högre ton, en renare klang,
det var klockan i Klara kyrka.

Arvids ansikte såg annorlunda ut nu,
det hårda försvann. Ansiktet visade smärta.
Han kände sig som ett ensamt barn.
Arvid var verkligen ensam, för hans mor och far
var döda och låg begravda på Klara kyrkogård.
Och på sätt och vis var han fortfarande ett barn,
för han trodde på allt, både på sagor
och på sådant som var sant.

Klockan tystnade och Arvid hörde steg
på sandgången. Det var Struve som kom,
Arvid hade bestämt träff med honom.
Struve var journalist. Han var en liten man
med stora polisonger och glasögon.
Munnen såg elak ut.

Hatten var knölig och rocken hade trasiga knappar.
Struve lyfte på hatten och log.

– God kväll häradshövdingen.
Jag hoppas att jag inte är sen, sa han.

– Inte alls. Tack för att ni kom, sa Arvid.
Det här mötet är mycket viktigt för mig,
det gäller min framtid, herr Struve.

– Oj då, sa Struve och såg tveksam ut.

– Och jag ber er att inte kalla mig för
häradshövding, sa Arvid.
Jag har aldrig varit häradshövding,
bara en enkel tjänsteman,
och det har jag slutat med i dag.
Numera är jag bara herr Falk.

Det här hade Struve inte väntat sig.
Han trodde att Arvid och han skulle
dricka ett glas tillsammans och prata lite.
Han var inte intresserad av några allvarliga samtal.

– Vad menar ni? sa Struve.

– Jag menar att jag har slutat mitt arbete
för att börja skriva på allvar, sa Arvid.
Jag vill ägna mig åt poesi
och jag vill skriva om politik i tidningarna.

utdrag ur Röda rummet - LL-förlaget

utdrag ur Röda rummet - LL-förlaget

– Skriva? Åh, kors, det var ju synd, sa Struve.

– Jag vill träffa er eftersom ni arbetar åt
tidningen Rödluvan. Jag har läst era artiklar
om orättvisorna i samhället.
Ni är en framtidens man
och jag beundrar er! sa Arvid.

Struve kände sig besvärad av att få beröm av Arvid.
Han arbetade inte längre åt Rödluvan,
han hade fått sparken, men det visste inte Arvid.

Rödluvan var en vänstertidning
som skrev avslöjande artiklar
om de rika och mäktiga i samhället.
Nu hade Struve bytt sida
och börjat arbeta åt Gråkappan,
en högertidning.
Arvid tyckte illa om Gråkappan
och de som arbetade där.
Han såg dem som fienden.
Struve brydde sig inte om för vilken
tidning han skrev. Han var beredd
att skriva vad som helst, bara han fick betalt.

– Tack för era fina ord,
men varför tala om allvarliga saker?
Våren har kommit och solen värmer.
Låt oss dricka ett glas i lugn och ro.
Ska vi dricka en du-skål? sa Struve.

Arvid var besviken. Han ville gärna tala allvar.
Han skålade med Struve,
men det var utan värme.
Nu hade de lagt bort titlarna
och kunde dua varandra.

– Vet du var jag kan få arbete? sa Arvid.

– Hm, svårt att säga ...
För en författare är framtiden alltid osäker.
Varför lämnar du ditt arbete?
Att arbeta för staten ger ju båda ära och makt.

– Jag stod inte ut längre, sa Arvid.

– Åh, du pratar.
Det är väl inte så farligt heller? sa Struve.

– Inte? Jag ska berätta om hur det går till
på de statliga ämbetsverken, sa Arvid.
Jag har arbetat på sex stycken.
Det är ju meningen att de som arbetar där
ska få landet att fungera.
De ska vara till för landets medborgare.
Men så är det inte i verkligheten.
De fem första verken lämnade jag genast
eftersom där inte fanns något arbete.
Varje gång jag frågade om det fanns något
att göra, så blev svaret nej.
Jag såg aldrig någon som arbetade.

– Det verk som betalade ut lönerna
måste ju ha något att göra, tänkte jag.
Så jag började på statens lönekontor.

Första dagen kom jag dit klockan elva
när kontoret öppnade.
I vaktrummet låg två unga vaktmästare
på ett bord och läste tidningar.
Jag sa god morgon, men de hälsade inte tillbaka.
Jag frågade om någon av dem var ledig
för att visa mig runt. Nej, det gick inte, sa de.
De fick absolut inte lämna vaktrummet.
Jag frågade om det fanns fler vaktmästare.
Jo visst, sa de.
Men högste vaktmästaren hade semester,
den näst högste var ledig,
den tredje högste var ute på ett ärende,
den fjärde var sjuk,
den femte hade gått för att hämta vatten,
den sjätte var ute på dass ...
De sa också att de anställda brukade
komma till arbetet tidigast klockan ett.

Struve lyssnade intresserat.
Han hade plockat fram en bit papper
och en blyertspenna.
Då och då skrev han ner några ord.
Arvid fortsatte att berätta:
– Vi hade långa möten om vilken sorts papper
och pennor som vi skulle köpa.

Tre sekreterare skrev ner besluten.
Olika företag hade sänt in prover
på papper och pennor. De låg utspridda på borden.
Att provskriva med pennorna tog en hel vecka.
Alla åsikter om pennorna skrevs ner.
Det gick åt tusentals papper.

När klockan slog två rusade
alla tjänstemännen upp från sina stolar.
Det var som om det börjat brinna.
När jag frågade vad som hände,
svarade en äldre herre:
Vår plikt är att passa tider.
En ämbetsman måste alltid vara punktlig!

Strax var det tomt i alla rum.
Alla hade lämnat arbetet för dagen,
prick klockan två.

Till slut bad jag om att få något att göra.
Jag fick en hög med papper att skriva rent hemma.
Jag var snabbt färdig, men det tyckte ingen om.
De gillade inte folk som arbetade hårt.
Sedan fick jag inget arbete mer.

I sju månader stannade jag på lönekontoret.
Det var en plågsam tid.
Allt som jag tyckte var strunt
tyckte de andra tjänstemännen var viktigt.
Allt som jag tyckte var viktigt skrattade de åt.

utdrag ur Röda rummet - LL-förlaget